

Kapbeleid Noardeast-Fryslân onder vuur

Gemeente geeft weerwoord op uitzending Tros Radar

In maart van dit jaar kwam Dokkum, in de gemeente Noardeast-Fryslân, slecht in het nieuws door het omstreden kapbeleid in de stad. Het consumentenprogramma Tros Radar wijdde een uitzending aan klachten van inwoners over het rigoureuze kappen en snoeien van bomen. Radar ging dieper in op de bestuursrechtelijke kant van de kwestie: wat kun je als burger doen? Daarmee lieten de programmamakers de hamvraag echter onbeantwoord: waarom kapt de gemeente Noardeast-Fryslân zoveel bomen? Stad+Groen ging naar Friesland om verhaal te halen.

Auteur: Paul van der Sneppen

Dat verhaal ligt genuanceerder dan de Radar-uitzending doet vermoeden, zo blijkt al snel. Toen Tros Radar belde met vragen over het kapbeleid in Dokkum, stapte wethouder Pytsje de Graaf met open ogen in een pr-debacle. Ze reageerde precies zoals het hoort, transparant. Ze gaf op camera uitvoerig tekst en uitleg over de vraag waarom in Dokkum zoveel bomen moesten wijken. De Radar-verslaggevers maken echter geen uitzending over groenbeleid, maar een consumentenprogramma dat kijkers handelingsperspectief wil aanreiken. In dit geval was dat tegenover overheden die in hun ogen te makkelijk bomen kappen.

Eindmontage

En zo belandde het weerwoord van Pytsje de Graaf bij de eindmontage van de uitzending op de vloer van de montageset. Wat overbleef, zijn een paar citaten van De Graaf over de besluitvorming en hoe burgers invloed kunnen uitoefenen. Stad+Groen is echter nog steeds nieuwsgierig naar het verhaal achter het drastische kap- en snoei-beleid in Noardeast-Fryslân.

Dat verhaal wordt verteld door wethouder Fedde Breeuwsma, die Pytsje de Graaf tijdens ziekteverlof vervangt. Wat hem betreft, speelt ook de perceptie van burgers een belangrijke rol in *de rel* rondom de kap in het Dokkumerbos.

'We zijn in onze gemeente een onderhoudsachterstand van circa vijftien jaar aan het wegwerken. Daarbij maken we onder meer gebruik van een kraan, een zaagmachine die in relatief hoog tempo kapt en snoeit. Met zo'n kraan halen we een hoge productie. Wat we pakweg vijftien jaar geleden in een week deden, doen we met deze machine in een dag. Omwonenden worden weliswaar geïnformeerd, maar schrikken niettemin van het resultaat. Ze zien van de ene op de andere dag een enorme kaalslag in het bos. Het oogt allemaal heel rigoureuze en, in hun perceptie, zonder enig beleid.'

Groenbeleid

Maar niets is minder waar, bezweert de wethouder. De gemeente Noardeast-Fryslân heeft veel groenbeleid in de steigers gezet sinds de fusie in 2019, waarbij de gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland-Nieuwkruisland werden samengevoegd tot één gemeente. Er wordt onder meer gewerkt aan een vernieuwde groenstructuur, een bomenplan en – niet onbelangrijk, zoals zal blijken uit het weerwoord van Breeuwsma – aan een doorwrocht biodiversiteitsplan.

De kap- en snoeiwerkzaamheden in de gemeente zijn volgens Breeuwsma helemaal in lijn met wat in die plannen nader wordt uitgewerkt. Maar

In de artikelenreeks *Op de fiets met de wethouder* trekt Stad+Groen door het land om met bestuurders en groenexperts te praten over het groenbeleid in hun gemeente. Voor dit nummer maakten we met wethouder (a.i.) Fedde Breeuwsma een rondgang door Dokkum in de gemeente Noardeast-Fryslân.

dat roept wel de vraag op waarom de gemeente vooruitloopt op de besluitvorming. 'Stilzitten is geen optie', zegt de wethouder daarover. 'We moeten proberen onze natuur vitaal te houden in het licht van een aantal grote, eigentijdse en urgente problemen waarmee we kampen.'

Essentaksterfte

Veiligheid speelt daarin een belangrijke rol, benadrukt de wethouder. 'Het Dokkumerbos, waar de Radar-uitzending vooral over ging, is een bos dat intensief wordt gebruikt door inwoners van onze gemeente. Er wordt veel gewandeld. Door achterstallig onderhoud en de gevolgen van essentaksterfte is in het bos een onveilige situatie ontstaan. Voordat we groot onderhoud pleegden, was er sprake van veel takval. We hebben het dan over flinke stukken hout die uit de bomen vielen. We zijn in zo'n geval als gemeente verplicht om verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid van onze inwoners. Je kunt natuurlijk niet wachten tot het een keer goed misgaat.'

De gemeente Noardeast-Fryslân wordt geplaagd door essentaksterfte op grote schaal. Dat is een van de redenen voor de grootschalige kap- en snoeiwerkzaamheden. De es is een boomsoort die het van oorsprong goed doet in de regio. 'Ongeveer 80 tot 90 procent van de hele hoofdstructuur in de regio is geënt op deze ene boomsoort', vertelt de wethouder. 'Dat zouden we nu nooit meer zo doen, natuurlijk. Nu de essentaksterfte overal toeslaat, worden we namelijk hard gestraft voor die monocultuur. In het Dokkumerbos hebben we alleen al door essentaksterfte een kleine 400 bomen moeten kappen.'

Biodiversiteit

Biodiversiteit staat dan ook hoog op de agenda in Noardeast-Fryslân en snoeien en kappen hoort daar volgens de wethouder bij. Door het achterstallig onderhoud van vele jaren is in veel bossen en parken namelijk wildgroei ontstaan.

Daarbij heeft vooral de lage begroeiing het moeten afleggen tegen bomen, die op hun beurt ook weer fel met elkaar concurreren. 'Tel daarbij de boomziekten op en je krijgt een aardig beeld van de uitdagingen waarvoor ons groenbeleid staat.'

Door met kennis en beleid te kappen en te snoeien, wil de gemeente sterke bomen de ruimte geven om tot volle wasdom te komen. Door onderbegroeiing te stimuleren, wil ze biodiversiteit verhogen. 'We proberen naarstig de vitaliteit van onze natuur te herstellen en zo ook voor te sorteren op de uitdagingen waarvoor klimaatverandering ons stelt.'

Resultaten

Tijdens de fietstocht houden we stil in de Dokkumse wijk Jantjeszeepolder. Daar zien we in het buurtpark de eerste resultaten van het snoeien en kapbeleid waarover Breeuwsma spreekt. Vorig jaar is er groot onderhoud gepleegd. Daarbij zijn verschillende bomen gesnoeid en gekapt. Inmiddels is ook te zien hoe dat zijn vruchten afwerpt. De eerste onderbegroeiing komt nu al op. 'Goed voor de biodiversiteit en het vitaliseren van de natuur', zo onderstreept de wethouder. 'We zien al voorzichtig inheemse soorten terugkeren die eerder geen kans meer kregen.'

Het beeld dat de gemeente uit gemakzucht of onkunde te rigoueus de bijl hanteert, werpt

Breeuwsma dan ook verre van zich. 'We zijn tekortgeschoten in de communicatie met inwoners. Dat is het grootste probleem. Dat hebben we geleerd van de jongste protesten. Daar willen we zeker aan werken. We moeten meer met de tijd meegaan. Door de sociale media hebben gemeenten in ons land plots met 18 miljoen bomendeskundigen te maken. Dat vraagt echt om betere communicatie dan wat wij rondom het groot onderhoud in het Dokkumerbos hebben laten zien.'

Zelfkritiek

Die zelfkritiek moet de gemeente zich kennelijk ter harte nemen. Het is namelijk niet voor het eerst dat natuurminnende inwoners van Noardeast-Fryslân de noodklok luiden wanneer er gekapt wordt. Ook vóór de samenvoeging van de drie Friese gemeenten kwam het al eens tot aanvaringen over bomenkap tussen bestuurders en inwoners.

Die druk van burgers en de lokale politiek laat volgens de wethouder geen enkele ruimte voor het achteloos hanteren van de zaagmachine. 'We worden bij alles wat we doen op de vingers gekeken door natuurminnende burgers. Onze mensen in de buitendienst denken heel goed na voordat ze besluiten een boom te kappen. Als er maar ergens een vogelnest zou kunnen sneuvelen, stellen ze de kap uit tot volgend jaar. Want voor je het weet, zijn de rapen gaar.'

'Groene partijen slaan politieke munt uit een bomenrel'

De onderbegroeiing komt één jaar na het groot onderhoud al op.

De gemeente is betrokken bij de herinrichting van het historische park rondom de Bonifatiuskapel.

Zaadmatten hebben in Dokkum een bloemenpracht voortgebracht op schrale grond.

‘We moeten hoog-nodig onze natuur vitaliseren’

Politieke munt

Die protesten komen overigens niet altijd alleen maar voort uit liefde voor de natuur, weet de wethouder daaraan toe te voegen. ‘We hebben in het verleden in Dongeradeel te maken gehad met een *groene* politieke partij die steeds opnieuw politieke munt probeerde te slaan uit elke boom die moest wijken. Voor elke ziel-togende boom mobiliseerden ze het hele dorp in protest- en reddingsacties.’ Breeuwsma wil ook het beeld bijstellen dat de gemeente Noardeast-Fryslân kampt met kaal-slag in het bomenbestand. ‘We staan voor flinke uitdagingen, maar per saldo heeft de gemeente circa 500 bomen meer geplant dan geplukt’, rekent Breeuwsma voor. ‘Daarbij gaat het om solitaire bomen. We planten veel nieuwe bomen om de kap van zieke bomen te compenseren.’

Bijen en vlinders

De tocht die Breeuwsma heeft uitgestippeld, moet onder meer onderstrepen hoe belangrijk de gemeente het biodiversiteitsbeleid

vindt. De rondgang voert langs een geveltuin-project en kades op de bolwerken van de historische binnenstad, waar bloembollen zijn ingeplant om bijen en vlinders aan te trekken. Bij de Bonifatiuskapel in Dokkum, een toeristische trekpleister in een monumentaal park dat in privaat beheer is, wijst Breeuwsma op de rol van de gemeente bij de herinrichting en het onderhoud. ‘Het is niet van ons, maar we investeren in het park. Zo kunnen we onze invloed aanwenden om het park te laten bijdragen aan de lokale biodiversiteit.’

Experimenten

In het streven naar meer biodiversiteit en vitale natuur gaat de gemeente soms ook experimenteren aan. Aan het Waterranonkel, een straat in een Dokkumse jarentachtigwijk, wil niets groeien. De grond is te arm om een voedingsbodem te bieden aan bloemen en planten. ‘Bewoners hebben daarover geklaagd’, vertelt Breeuwsma. ‘We zijn op zoek gegaan naar oplossingen en kwamen uiteindelijk op het idee om hier zaadmatten toe te passen.’ Het gaat om matten van 40 bij 60 centimeter en 3 centimeter dik, waarin zaden van vaste planten en kruiden zijn aangebracht. ‘Het voordeel is dat je meteen een gesloten beplanting hebt wanneer je deze matten toepast. In totaal zijn het 25 verschillende soorten. De sterksten overleven en wortelen uiteindelijk in de arme ondergrond.’ Het experiment werd een succes; de wijk laat nu een kleurenpracht van bloemen zien.

Bermen

De fietstocht voert ook langs verschillende plaatsen waar de gemeente bermen inzaait met inheemse kruidenmengsels en waar het maaibeeld is aangepast om optimale biodiversiteit te creëren.

Dat wordt niet door iedereen evenzeer gewaardeerd, geeft Breeuwsma toe. ‘Vooral de oudere inwoners prefereren *strakke kapsels* boven natuurlijke bloemen- en kruidenmengsels, merken we.’ Bij klachten over de bermen en plantsoenen of kritiek op het maaibeeld gaat de gemeente bij voorkeur een persoonlijk gesprek aan met de klager om het beleid uit te leggen. ‘Dat kan telefonisch, maar vaak zijn het ook keukentafelgesprekken.’

Senioren

Toch fronsen niet alle senioren in de gemeente hun wenkbrauwen bij het zien van half-gemaai-de bermen of frivole, wilde bloemenmengsels. Aan de Blomkegreide in Dokkum woont een oudere heer in een bungalow met uitzicht op een braakliggend terrein. De boer in ruste heeft zelf het initiatief genomen om het veldje in te zaaien met bloemen en kruiden. ‘Het zaad betaalt hij zelf’, vertelt Breeuwsma over het initiatief. ‘Wij doen, in overleg, het nodige onderhoud.’

Tegen het eind van de rondgang komt toch nog een keer het omstreden kap- en snoeibeeld van de gemeente Noardeast-Fryslân ter sprake. Nog eenmaal neemt de wethouder de kans waar om dat kapbeleid te verdedigen. In de wijk Woudven stapt hij af bij een plantsoen aan de Woudvaart. Hier is het resultaat te zien van het kap- en snoeibeeld, twee jaar na groot onderhoud. Op de locatie zijn verschillende bomen verwijderd. Tussen de resterende bomen zien we hoe onderbegroeiing de ruimte heeft gekregen. ‘Je ziet een grote variëteit aan beplanting in dit vak. Niets daarvan is aangeplant’, onderstreept de wethouder. ‘Alles is uit zichzelf opgekomen.’ Onder enkele hoge wilgen groeien onder meer kastanje, eik en meidoorn. ‘Over vijf jaar halen we de wilg eruit. Die is dan te groot geworden. De andere soorten nemen het dan over. Zo stimuleren we de diversiteit in zo’n vak. Zo werken we hier aan het vitaliseren van ons bomenbestand en de lokale natuur. En ja, daar moet soms een boom voor wijken. Dat nemen we voor lief.’

